

MALMÖ TINGSRÄTT
Avdelning 1

DOM
2022-10-27
Meddelad i
Malmö

Mål nr
T 2704-21

PARTER

Kärande

Malmö Burlöv Golfklubb AB, 556658-3018
Segesvängen 5
212 27 Malmö

Ställföreträdare: Uno Nilsson
Gymnasistgatan 3 B Lgh 1202
215 51 Malmö

Ombud: Advokaterna Stefan Olsson och Axel Frank Almqvist
Advokatfirman Wåhlin AB
Drottninggatan 34
211 41 Malmö

Svarande

GVM Gräsvårdsmaskiner AB, 556237-7795
Box 7034
200 42 Malmö

Ställföreträdare: Jon Fundahn
Domkyrkovägen 21
236 37 Höllviken

Ombud: Advokaterna Andreas Bérczy och Ola Ljunggren
Vector Advokater HB
Göran Olsngatan 1
211 22 Malmö

DOMSLUT

1. Käromålet ogillas.

2. Malmö Burlöv Golfklubb AB ska ersätta GVM Gräsvårdsmaskiner AB:s rättegångskostnader med 340 775 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 27 oktober 2022. Av beloppet avser 268 000 kr ombudsarvode.

Dok.Id 1565901

Postadress
Box 265
201 22 Malmö

Besöksadress
Kalendegatan 1

Telefon
040-35 30 00
E-post: malmo.tingsratt@dom.se
www.malmotingsratt.domstol.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:00

YRKANDEN OCH INSTÄLLNING

Malmö Burlöv Golfklubb AB (Malmö Burlöv GK) har yrkat att GVM Gräsvårdsmaskiner AB förpliktas att till Malmö Burlöv GK utge 1 592 000 kr jämte ränta enligt 4 och 6 §§ räntelagen,

- å beloppet 1 080 000 kr från den 8 augusti 2020, och
- å beloppet 512 000 kr från den 5 oktober 2020, till dess betalning sker.

Malmö Burlöv GK har även yrkat ersättning för rättegångskostnader jämte lagstadgad ränta.

GVM Gräsvårdsmaskiner AB (GVM) har bestritt käromålet i dess helhet. GVM har vitsordat såsom skäligt i och för sig 17 388 kr exklusive mervärdesskatt, jämte ränta enligt 6 § räntelagen på 2 140 kr från den 21 maj 2020, på 8 025 kr från den 31 maj 2020 samt på 7 223 kr från den 30 juni 2020. GVM har även yrkat ersättning för sina rättegångskostnader jämte ränta.

OSTRIDIG BAKGRUND

Malmö Burlöv GK och GVM har i december 2017 ingått ett avtal angående leasing av ett antal trädgårdsmaskiner, bland annat gräsklippare.

Den 20 maj 2020 hämtade GVM en maskin som behövde repareras. GVM reparerade inte den skadade maskinen och erbjöd inte Malmö Burlöv GK en ersättnings- eller lånemaskin inom 24 timmar.

Den 8 juli 2020 skickade Malmö Burlöv GK en faktura till GVM enligt vilken man krävde betalning med ett belopp om 1 080 000 kr.

Den 27 juli 2020 kl. 08.00 levererade GVM en ersättningsmaskin till Malmö Burlöv GK.

Den 4 september 2020 skickade Malmö Burlöv GK ytterligare en faktura till GVM enligt vilken man krävde betalning på ett belopp om 512 000 kr.

Malmö Burlöv GK skickade dessa fakturor då man menar att det avtal som ingicks i december 2017 innehöll en klausul vilken angav att GVM var skyldiga att reparera den skadade maskinen inom 24 timmar, alternativt erbjuda en ersättningsmaskin inom samma tid. För det fall att GVM inte gjorde detta skulle ett dröjsmålsvite om 1 000 kronor per timme utgå till Malmö Burlöv GK till dess dröjsmålet läkts.

GVM menar att inget avtal innehållande en vitesklausul har ingåtts.

PARTERNAS TALAN

Malmö Burlöv GK

Förfrågningsunderlaget

Under hösten 2017 beslutade Malmö Burlöv GK att ersätta flertalet gräsvårdsmaskiner i sin maskinpark genom en samlad upphandling av nya maskiner. Golfklubben tog fram ett förfrågningsunderlag, benämnt ”Upphandling av klippustrustning för golfbana”, daterat 1 december 2017. I Förfrågningsunderlaget ställdes särskilda och viktiga villkor från Malmö Burlöv GK i förhållande till leverantören, avseende bland annat hantering av service, support samt åtgärdstid och reparation av maskin, inbegripet en vitesklausul.

I Förfrågningsunderlaget ges en bakgrund till varför underlaget upprättats och varför upphandlingen ska ske. Mottagare till underlaget bjuds in att komma med anbud. Villkoren i Förfrågningsunderlaget var avgörande för Malmö Burlöv GK. Det var fråga om en samlad upphandling som utgjorde en stor investering för klubben. Många maskiner skulle bytas ut samtidigt och klubben hade inte några extramaskiner. Malmö Burlöv GK befann sig i en sårbar position eftersom klubben var beroende av att de upphandlade maskinerna skulle fungera. Villkorens vikt för golfklubben framgår

tydligt av Förfrågningsunderlaget. Av p. 2.3 framgår att accept av dessa villkor från en leverantör var en tydligt angiven förutsättning. Det framgår även att en utvärdering av anbud skulle ske baserat på Förfrågningsunderlagets villkor.

I Förfrågningsunderlaget fanns särskilda villkor av stor betydelse för Malmö Burlöv GK. Dessa rörde frågor om service, reparation eller ersättningsmaskin inom 24 timmar – inbegripet en vitesklausul – samt frågan om utbildning.

Service

Det var ett viktigt och självklart villkor att service skulle skötas av Malmö Burlöv GK. Klubben, som innehar egen servicepersonal och tekniker, hade tidigare skött den löpande servicen av maskinerna. För att kunna hålla banan i gott skick är det av vikt att service och löpande underhåll av maskinerna kan utföras utan tidsutdräkt. Det skulle bli ett dyrt åtagande om service och underhåll sköttes av leverantören. Att golfklubbar själva sköter löpande service av maskiner är vanligt och villkoret är inte kontroversiellt.

Reparation eller ersättningsmaskin inom 24 timmar

Det mest centrala villkoret i Förfrågningsunderlaget gäller reparation eller erhållande av ersättningsmaskin för det fall en maskin går sönder. En reparation inom 24 timmar ska då utföras av leverantören, alternativt skulle denna erbjuda en ersättnings- eller lånemaskin inom samma tid och utan kostnad. Vid försening utgår vite med 1 000 kr per timme till dess bristen är läkt. Detta var ett fundamentalt och odiskutabelt villkor från Malmö Burlöv GK:s sida. Eftersom golfbanan underhålls dagligen och måste kunna skötas på daglig basis var detta ett villkor för att säkerställa underhåll genom att sätta press på leverantören. Det var av vikt då golfklubben saknade extramaskiner att tillgå och då brister i underhåll av banan snabbt får stora ekonomiska konsekvenser för golfklubben. I p. 4.2 i förfrågningsunderlaget anges följande.

I de fall maskinen behöver repareras av Er ska detta göras hos Malmö Burlöv GK i möjligaste mån och inom max 24 timmar. Kan inte maskinen repareras inom denna tid

ska MABGK gratis erbjudas ersättnings-/lånemaskin inom samma tid och utan kostnad, gäller också transporten för detta. Vite uttages om detta inte uppfylls med 1000 kr/ timme om leverantören överskrider detta.

Åtgärdstid och utbildning

Mot bakgrund av att Malmö Burlöv GK skulle sköta servicen själva var det nödvändigt att klubben utbildades i de nya maskinerna. Klubben ställde därför krav på utbildning både i handhavande och service. Det var av stor vikt för Malmö Burlöv GK att kunna underhålla golfbanan. Underhåll av banan görs varje dag med olika typer av maskiner för olika typer av grösytor. Sköts inte underhållet blir golfbanan inte attraktiv att spela på och får snabbt dåligt rykte. Gästande greenfee-spelare slutar spela på banan och medlemmar lämnar klubben för en annan och bättre golfklubb. I närområdet till Malmö Burlöv GK finns en stor mängd andra golfbanor. Greenfee- och medlemsavgifter är de största inkomsterna för klubben. En vidare konsekvens blir att sponsorer avslutar sina avtal med Malmö Burlöv GK. Ett bristande underhåll leder till att klubben förlorar sina inkomstkällor varför det är av mycket stor vikt att daglig skötsel av golfbanan kan upprätthållas.

Ingående av avtal

Förfrågningsunderlaget skickades ut till utvalda leverantörer, däribland GVM, för inkommande med anbud under de villkor som anges i Förfrågningsunderlaget. GVM återkom den 8 december 2017 med ett anbud baserat på Förfrågningsunderlaget. GVM:s anbud hänvisar även tillbaka till Förfrågningsunderlaget. Av anbudet framgår prisuppgift för respektive maskin, en maskinpresentation och en bifogad skrift benämnd ”Några unika punkter med Jacobsen samt övrig information till upphandling”. I denna skrift bekräftas och accepteras villkoren i Förfrågningsunderlaget. I skriften anges uttryckligen att rapporterade fel avhjälpas inom 24 timmar. Anbudet hänvisar även till kravet på gratis ersättningsmaskin inom samma tid inklusive transport.

Efter att anbudet mottagits fördes diskussioner mellan parterna. Parterna diskuterade endast tekniska specifikationer på maskinerna och ekonomiska frågor såsom leasing. Någon reservation eller diskussion kring service eller vitesklausulen gjordes inte.

Malmö Burlöv GK beställde muntligen leverans av överenskomna maskiner, utifrån det anbud som givits. Den 28 december 2017 återkom GVM med en orderbekräftelse för undertecknande. Malmö Burlöv GK:s styrelse beslutade att underteckna orderbekräftelsen, vilket också skedde. Avtal – innehållande förfrågningsunderlaget, anbudet och orderbekräftelsen – hade därmed slutits mellan parterna.

Fel på maskin

I maj 2020 fick Malmö Burlöv GK problem med en rotorklippare av typen Jacobsen HR-800 som GVM levererat (Maskinen). När detta upptäcktes reklamerades felet till GVM. Malmö Burlöv GK konstaterade att Maskinens kabelstock hade bränts sönder på grund av ett konstruktionsfel, bestående i att avgasröret spruckit på grund av undermålig svetsfog. På grund av de heta avgaserna hade höljet till kabelstocken smält, med följd att maskinen slutat fungera som den skulle. Även om avgasröret hade spruckit hängde det kvar på Maskinen i en s.k. avgasklämma. Med anledning av reklamationen hämtade GVM den 20 maj 2020 Maskinen för åtgärd i enlighet med avtalet.

Efter att Maskinen hämtats skedde inte reparation inom 24 timmar och något erbjudande om ersättningsmaskin inom samma tid erhöles heller inte. Malmö Burlöv GK efterfrågade status på maskinen och fick av GVM svar att reservdelar inväntades. Trots flertalet påtryckningar avseende status erhöles varken den reparerade maskinen eller någon ersättningsmaskin. Den 8 juli 2020 översände Malmö Burlöv GK ett kravbrev jämte delfaktura till GVM. I kravbrevet anförde Malmö Burlöv GK felet på maskinen, avtalat vite och GVM:s försening enligt avtalet samt grund för kravet. Mot bakgrund av kravet kontaktade GVM Malmö Burlöv GK för att boka in ett möte i syfte att diskutera situationen. Med på mötet var bland annat Uno Nilsson och Jon Fundahn. På begäran av Jon Fundahn skickade Uno Nilsson över det aktuella avtalet. Efter mötet uppgav Jon Fundahn att en maskin skulle levereras till Malmö Burlöv GK. Den 22 juli

2020 skickade Jon Fundahn ett nytt e-postmeddelande och anförde att GVM bestred kraven och informerade om att GVM fått in en maskin som kunde levereras. Han hade beställt en ny maskin i samband med att han mottog Malmö Burlövs GK faktura, knappt en vecka tidigare. Den 24 juli 2020 svarade Malmö Burlöv GK att det var upp till GVM att leverera ersättningsmaskin och bestred också GVM:s invändning om force majeure.

Den 27 juli 2020 kl. 08.00 levererade GVM en ersättningsmaskin vilket gjorde att vitet slutade löpa och att en slutfaktura översändes den 4 september 2020. GVM har således varit försenade med att uppfylla sina åtaganden enligt avtalet från den 21 maj 2020 till och med den 27 juli 2020, kl. 08.00 Förseningen uppgår till 66 dygn och 8 timmar, dvs. 1 592 timmar. Enligt avtalet utgår vite med 1 000 kr per timme varför fordran uppgår till totalt 1 592 000 kr. Fordran har förfallit till betalning.

GVM

Ingående av avtal och avtalsinnehåll

GVM är ett bolag som bedriver leasing och försäljning av gräsvårdsmaskiner, bland annat till golfanläggningar. GVM mottog den 26 november 2017, via e-post från Malmö Burlöv GK:s Lars Elmgren, en upphandlingshandling med undertiteln ”Anbudsförfrågan”. GVM uppfattade detta som en inbjudan att lämna anbud om efterfrågad klipputrustning. GVM uppfattade även processen som en möjlighet för dem att lämna anbud och att Malmö Burlöv GK därefter hade att acceptera anbud för att bindande avtal skulle uppkomma. De maskiner som Malmö Burlöv GK efterfrågade angavs i en bilaga till anbudsförfrågan. I denna angavs att klippmaskiner av olika slag efterfrågades, samtliga av märket Toro. I p. 2.3 och 2.5 i anbudsförfrågan anges att miljöhänsyn kommer att beaktas och miljö verkade vara ett viktigt hänsynstagande i upphandlingen. Det fanns vidare ett avsnitt om kommersiella villkor, som var i stort sett tomt och som GVM skulle inkomma med specifikationer kring.

Beträffande Malmö Burlöv GK:s önskemål om att få sköta service själva fanns i princip ingen möjlighet till det, i vart fall inte för att garanti skulle gälla. GVM var

generalagent åt Jacobsen och köpte in sina maskiner från England och USA. De hade krav från tidigare led att vissa serviceåtgärder måste göras hos leverantören eller tillverkaren, vilket i det här fallet var GVM.

Malmö Burlöv GK:s anbudsförfrågan ledde till kontakter per e-post, telefon och genom fysiska möten mellan parterna. Den 26 november 2017 skickade Lars Elmgren ett e-postmeddelande om att Malmö Burlöv GK hade för avsikt att handla upp ett antal (7 st) nya gräsvårdsmaskiner. Jon Fundahn svarade dagen efter att kravspecifikationerna var direkt riktade till att köpa Toros maskiner och att GVM därför inte kunde svara på förfrågan. I samma meddelande undrade han varför Malmö Burlöv GK efterfrågade dieselmotor på greenklippare när det finns bränsle med ”0 utsläpp”. Vidare skrev Lars Elmgren den 29 november 2017 att han ville ”beklaga kvalitén på anbudsförfrågan” och att han hade två kompletteringar till anbudsförfrågan. Han angav också att GVM skulle offerera olika driftalternativ som el, hybrid etc., eftersom det var viktigt i samband med framtid och miljö. Det fanns alltså en motsättning mellan å ena sidan de miljöhänsyn som angavs i anbudsförfrågan och bilagan till anbudsförfrågan å andra sidan, eftersom de maskiner som uppgavs i bilagan inte kunde anses vara miljövänliga.

Efter detta ändrade Malmö Burlöv GK sina kravspecifikationer. Innehållet i anbudsförfrågan ändrades alltså allteftersom. Det som senare kom att beställas vara något annorlunda från vad som ursprungligen efterfrågades enligt anbudsförfrågan. Vitesklausulen kan inte anses avtalad. Den 8 december 2017 skickade GVM en offert till Malmö Burlöv GK av maskiner som var av ett helt annat fabrikat än vad som ursprungligen efterfrågades. Denna offert är ofullständig. Bland annat efterfrågade GVM mer information avseende anbudsförfrågan.

Efter att Malmö Burlöv GK mottagit offerten efterfrågade golfklubben även en vält. En vält är inte klippustruktur, vilket var det som efterfrågades i den ursprungliga anbudsförfrågan. Det ursprungliga anbudet gällde inga andra maskiner än klippmaskiner och någon vält fanns inte med i bilagan till anbudsförfrågan. GVM offererade en vält den

19 december 2017, till ett värde av 178 000 kr. Ett inbyte av två andra maskiner godtogs. Detta är ytterligare ett led i förhandlingarna som pågått mellan parterna. Förutom omfattande skriftväxling mellan parterna har även fysiska möten ägt rum, där Jon Fundahn klargjort muntligen att GVM inte accepterade någon vitessanktion.

Förhandlingen resulterade i en orderbekräftelse från GVM, daterad den 28 december 2017. I denna anges priset för maskinerna. Värdet på aktuell maskin var 739 000 kr exklusive moms. Betalningsvillkor om 30 dagar angavs tillsammans med en garantitid på 24 månader. Orderbekräftelsen är anbudet som Malmö Burlöv GK har accepterat genom påskrift och vad som utgör parternas avtal innehållande de villkor som golfklubben har rätt att kräva. I övrigt är parterna hänvisade till lag, såsom köplagen och andra självständiga åtaganden som GVM har gjort, till exempel ett åtagande om att reparera maskinerna inom 24 timmar kostnadsfritt under garantitiden. Orderbekräftelsens innehåll avviker i betydande delar från kravspecifikationen och från offerten från den 8 december 2017. I orderbekräftelsen saknas helt hänvisning till såväl anbudsförfrågan som till Malmö Burlöv GK:s interna beslut.

Tolkning av p. 4.2 i anbudsförfrågan

Formuleringen i p. 4.2 i anbudsförfrågan innebär att gratis reparation inom 24 timmar ska ske och om detta inte är möjligt, en rätt till gratis ersättningsmaskin inom samma tid. Detta gäller dock endast inom ramen för garantiåtagandet om två år och under förutsättning att manualens föreskrifter om handhavande följs. Den som bryter mot föreskrifterna kan inte räkna med gratis reparation eller ersättningsmaskin. Det är en fullständig formulering som anger vad GVM är benägen att åta sig. Det som inte står har man inte gått med på. Det finns heller ingen gemensam partsavsikt avseende p. 4.2. GVM som säljare ska inte drabbas ekonomiskt om en vara går sönder på grund av handhavandefel eller om service inte skötts enligt manual, vilket följer av normala garantier och köplagen. Handhavandefel innebär att en vitessanktion inte kan göras gällande.

Leasingavtalet

Malmö Burlöv GK finansierade inköpet via en leasinglösning genom Danske Bank Finans (DNB Finans). GVM och DNB Finans har haft ett långvarigt samarbete eftersom köpare av maskiner ofta behöver finansiera sina inköp genom leasing. I finansieringen ingick allmänna bestämmelser mellan i huvudsak DNB finans (som leasegivare) och Malmö Burlöv GK (som leasetagare). Av leasingkontraktets allmänna villkor framgår under p. 8 att leasetagaren ska väl vårda och underhålla leasingobjektet så att det är i gott funktionsdugligt och lagenligt skick. Nödvändiga reparationer ska ske vid auktoriserad märkesverkstad eller den verkstad som leverantören anvisar. Golfklubben hade alltså att följa leverantörens (GVM:s) anvisningar. Malmö Burlöv GK har inte rätt att själva ombesörja service. Med service avses inte löpande dagligt underhåll. Däremot finns krav på byte av vissa komponenter inom vissa intervall. Detta måste enligt leasingavtalet ske hos en auktoriserad leverantör. Malmö Burlöv GK har att förhålla sig till de krav som finns i villkoren eftersom det är leasegivaren som tagit över äganderätten till maskinen och de hyr maskinen av DNB Finans.

Det framgår vidare under p. 10 i de allmänna villkoren att leasetagaren förbinder sig att inte rikta några krav mot leasegivaren. Leasetagaren ska i stället och utan dröjsmål till leverantören skriftligen reklamera fel, brist, leveransförsening eller andra brister i leverantörens åtaganden vid såväl leverans av leasingobjektet som under hela leasingperioden. Det finns alltså ett krav på skriftlig reklamation utan dröjsmål till leverantören för brister i dennes åtaganden. En förutsättning för att kunna kräva vite är att ett sådan reklamation har skett.

Bristande service

Maskinen levererades i enlighet med orderbekräftelsen den 16 mars 2018. En installations- och garantiregistrering fylldes då i och undertecknades. Av denna framgår leveransdatum. Problem med maskinen uppstod först i maj 2020, dvs. mer än två år efter leveranstidpunkten. I installations- och garantiregistreringen står att maskinen mottagits, att leveranskontroll genomförts och att bland annat säkert handhavande genomgått. Även instruktionsbok och smörjningsschema har gått igenom.

Magnus Vinding har undertecknat dokumentet för Malmö Burlöv GK:s räkning. Manualen till rotorklipparen överlämnades till golfklubben. Av manualen framgår bland annat att ändringar av maskinen som inte är godkända av tillverkaren inte får genomföras och att sådana ändringar kan frita tillverkaren från ansvar. Vid körning av klipparen ska hål i marken och andra risker uppmärksammas och området där maskinen ska användas ska besiktigas. Under rubriken ”drift” framgår att försiktighet ska iakttas. Det finns ett serviceintervall för fordonet avseende vad som måste kontrolleras vid vissa tillfällen beräknade utifrån maskinens driftstid. Bland annat ska avgasgrenröret årligen kontrolleras.

När GVM hämtade maskinen den 20 maj 2020 upptäcktes att avgasröret helt saknades och att kabelstammen hade smält och var sönderbränd. Detta är inte ett konstruktionsfel. Heta avgaser hade smält samman kabelstocken, vilket inte hade skett om avgasröret varit på plats. Inne i maskinen fanns blad och grenar, vilket tyder på att maskinen körts på andra ytor än de som föreskrivs i manualen. Det förelåg även andra onormala förslitningar. I samband med Malmö Burlöv GK:s kravbrev från den 8 juni 2020 togs bilder på maskinen. Även en kort videofilm spelades in som visade hur maskinen såg ut i övrigt. Johan Berg, servicechef på GVM, har sammanställt bilderna och skrivit tillhörande kommentarer. Av dessa framgår bland annat att maskinens knivar inte har varit slipade, vilket belastat dess hydrauliksystem onödigt hårt.

Det finns en skärm på maskinen som lyser när service behövs. Den lyste när GVM hämtade maskinen men det dokumenterades först i samband med kravbrevet. Locket till vippströmbrytaren vid backning saknades för fyrhjulsdraft vid backning, vilket medförde att funktionen inte kunde användas. Detta innebar en risk för försämrad prestation och en påfrestning av maskinens hydrauliksystem. Maskinen påfrestades också mer än nödvändigt genom att lufttrycket i däcken var för lågt. Klippmotorn läckte hydraulolja. Smörjniplar hade inte smorts i enlighet med bruksanvisningen, som stipulerar att maskinen ska smörjas varje vecka. Det upptäcktes att en strålkastare hade monterats på maskinen, i strid med manualens föreskrifter. Sådan montering kan

påverka maskinens elsystem. Det togs fotografier på lampor och monterad strömbrytare. Varken lampa eller strömbrytare är originaldelar. Av videofilm framgår att maskinen gått 672,7 timmar. I maskinens servicebok finns inga ifyllda uppgifter från GVM. GVM har haft som praxis att fylla i uppgifterna i samband med den första servicen. Av materialet framgår vilka åtgärder som krävs när ett visst antal driftstimmar har passerats. Produkterna har en garantitid om två år eller 2 000 driftstimmar, vilket som inträffar först, så länge maskinen får årlig service av en auktoriserad återförsäljare som använder äkta delar eller delar som godkänts av distributör. Det finns noteringar som Malmö Burlöv GK har gjort om olika vidtagna serviceåtgärder men det finns inga datum om när åtgärderna vidtagits. Det framgår heller inte alltid vilken specifik åtgärd som vidtagits.

Force majeure

Anledningen till att reparationen av maskinen drog ut på tiden var coronapandemin. Jon Fundahn tog kontakt med en kontaktperson, Jason King, i England om varför reparationen dröjde och vilka besked som kunde förväntas. Jason King svarade den 15 juli 2020 att besked från USA inväntades avseende dröjsmål av leverans av maskindel. Malmö Burlöv GK har anfört att GVM inte hört av sig trots upprepade förfrågningar från golfklubbens sida. Stefan Borg från Malmö Burlöv GK har ringt Agim Muçolli på GVM två gånger för att efterfråga status. Han fick då beskedet att reservdelar var svåra att få tag i på grund av coronapandemin. I dessa samtal påtalades inte någon viteskonsekvens med anledning av dröjsmål.

Force majeure kan åberopas i avtalsförhållanden utan uttrycklig reglering i det enskilda avtalet såsom en allmän avtalsrättslig grund. Även 27 och 40 §§ köplagen och artikel 79.1 i CISC kan åberopas. Under hela tiden som maskinen var hos GVM hade Malmö Burlöv GK tillgång till en egen ruffklippare. Det fanns alltså ingen brist på maskin och golfklubben kunde sköta det löpande underhållet. Den ersättningsmaskin som GVM skickade hade endast körts ett ytterst begränsat antal timmar.

Sammanfattning av GVM:s bestridande grunder

Vitesklausulen utgör inte del av avtalet mellan parterna.

Även om vitesklausulen skulle anses vara en del av avtalet är den inte gällande på grund av att:

- 1) garantitiden enligt avtalet och tiden för säljaransvaret enligt köplagen har passerat när felet uppstår,
- 2) viteskonsekvensen måste få en begräsning i tid och ska knytas till garantitiden,
- 3) Malmö Burlöv GK har förlorat sin rätt att åberopa vitesklausulen eftersom felet som ligger till grund för behovet av reparation eller en ersättningsmaskin är klubbens egna sätt att handha maskinen samt deras bristande skötsel, underhåll och kontroller av maskinen; att man har modifierat maskinen i strid mot manualen samt på grund av coronapandemin,
- 4) vite kan inte utgå eftersom Malmö Burlöv GK har underlåtit att agera gentemot GVM i enlighet med vad som följer av leasingavtalet med DNB Finans, och
- 5) vitesklausulen är oskälig på grund av samtliga ovan påtalade omständigheter samt då den är straffande och grovt överkompenserar klubben.

Malmö Burlöv GK:s bemötande

Reservation

Någon reservation har inte gjorts av GVM avseende vitesklausulen. Reservationen i anbudet avser inte åtagande för GVM att leverera antingen reparerad maskin eller en ersättningsmaskin inom 24 timmar, vilket är ett självständigt villkor. Villkoret att inom 24 timmar reparera en felaktig maskin eller återkomma med en ersättningsmaskin är inte avhängigt att service sköts av maskinen. Att GVM *gratis* skulle ställa upp med en ersättningsmaskin inom 24 timmar förutsatte att service sköts. Reservationen riktar sig mot frågan om reparation eller ersättningsmaskin ska vara gratis eller ej. Det som GVM anfört om passivitet är därför irrelevant.

För det fall en reservation gentemot vitesklausulen anses ha skett bör reservationen jämkas eftersom GVM inte har utfört utbildning i service enligt avtalet. I denna del har

GVM brustit i sitt åtagande. Reservationen är accessorisk till att utbildning i bland annat service sker. Då någon utbildning inte har skett ska reservationen jämkas och bortses ifrån.

Service, handhavande och modifikation

Service har utförts korrekt, vilket framgår av utdrag ur serviceboken. Magnus Vinding är en mycket erfaren servicetekniker och har utfört service på Maskinen. Handhavande har skett på korrekt sätt och modifikation av Maskinen har inte skett. Montering av ljus och lykta är inte att anse som en modifikation. GVM har dessutom varit fullt medvetna om att både lyktor och lampor monterats på maskinerna. Oavsett påverkar inte monteringen maskinens funktion och har ingen koppling eller påverkan på det aktuella felet.

Kraven på service enligt den manual som GVM lämnade över har följts. Även de kontroller och åtgärder som manualen föreskriver har utförts. Magnus Vinding har därutöver gjort minnesanteckningar för egen del för att minnas vad som faktiskt utförts. Det ställs inga krav på hur manualen ska fyllas i eller att datum måste anges. Antalet driftstimmar har angetts särskilt.

Leasingavtalet

Leasingavtalet är ett avtal mellan leasegivaren DNB Finans och leasetagaren Malmö Burlöv GK. Avtalet avser leasingobjektet och det intresse som DNB Finans har av att leasingobjektets värde bibehålls. GVM är inte part i avtalet och uppbär inga rättigheter enligt avtalet. Det föreligger inte ett tredjemansavtal. DNB Finans friskrivning i de allmänna villkoren i serviceavtalet gentemot Malmö Burlöv GK stipulerar inga rättigheter eller en friskrivning som GVM kan åberopa till stöd för preklusion av vitesklausulen. Leasingavtalet är ett handlingsdirigerande verktyg som syftar till att undvika att DNB Finans lider rättsförlust. Det föreskriver således ingen reklamationsplikt i förhållande till Malmö Burlöv GK:s avtalsförhållande med GVM. DNB Finans är inte part i avtalet mellan Malmö Burlöv GK och GVM. Oavsett är GVM:s rättigheter enligt leasingavtalet enbart knutna till vad som föreskrivs i leasingavtalet.

Leasingavtalet föreskriver ingenting om vite eller försenad reparation. Leasingavtalet ingicks dessutom efter det att avtalet mellan Malmö Burlöv GK och GVM hade ingåtts. Vitesklausulen i avtalet mellan Malmö Burlöv GK och GVM saknar koppling till leasingavtalet. Oavsett föreligger ingen föreskriven reklamationsplikt enligt leasingavtalet avseende utgivande av vite vid försening av reparation av Maskinen.

Malmö Burlöv GK bestrider att reklamationsplikt enligt leasingavtalet föreligger i förhållande till GVM avseende deras försenade reparation. Reklamationen av felet på Maskinen har ostridigt ändå skett i enlighet med leasingavtalet. Om tingsrätten skulle finna att en reklamationsplikt enligt leasingavtalet fanns har reklamation ändå skett genom kontinuerliga uppmaningar från Malmö Burlöv GK:s sida.

Force majeure

Någon friskrivningsklausul rörande force majeure, och särskilt avseende coronapandemin, har inte avtalats. En analogitolkning av köplagen eller CISC är inte tillämplig. GVM har inte varit förhindrade att uppfylla sina åtaganden i enlighet med avtalet med Malmö Burlöv GK.

Ej oskäligt vitesbelopp

Vitesklausulen är inte föremål för ett oskäligt vitesbelopp. Vitesklausulen om 1 000 kr per timme i aktuellt fall är, likt alla vitesklausuler, ett handlingsdirigerande verktyg. På grund av vikten för Malmö Burlöv GK att erhålla en fungerande maskin för att kunna sköta underhållet av golfbanan är verktyget inte oskäligt. Det är vanligt att vitesklausuler saknar tidsgräns.

Vitesklausulen är ej accessorisk

Vitesklausulen är inte accessorisk. Det framgår inte i avtalet mellan parterna att garantitiden påverkar GVM:s avtalade åtaganden avseende reparation inom 24 timmar. I orderbekräftelsen står angivet att garantitiden är 24 månader. Köplagen är inte tillämplig då det föreskrivs en garantitid i avtalet samt då maskinerna inte tillhör Malmö Burlöv GK utan är DNB Finans egendom. Oavsett har GVM accepterat den

reklamation av felet som gjorts och även låtit reparera maskinen. GVM har således avstått från att göra en invändning och kan därför inte göra den gällande. Garantiåtaganden ska inte blandas ihop med GVM:s avtalade reparationsåtagande med tillhörande vitesklausul, som följer av parternas avtal. Slutligen är det oklart på vilken grund vitesklausulen ska anses som accessorisk till GVM:s felansvar.

BEVISNING

Malmö Burlöv GK har åberopat skriftlig bevisning. På deras begäran har förhör under sanningsförsäkran hållits med Uno Nilsson. Vidare har vittnesförhör hållits med Lars Elmgren, Hans Kolm, Magnus Vinding och Hans Backlund.

Även GVM har åberopat skriftlig bevisning. På deras begäran har förhör under sanningsförsäkran hållits med Jon Fundahn. Vidare har vittnesförhör hållits med Johan Berg och Agim Muçolli.

TINGSRÄTTENS BEDÖMNING

Det är i målet ostridigt att det träffats någon form av avtal mellan Malmö Burlöv GK och GVM som innebär att GVM levererat ett antal gräsvårdsmaskiner och andra maskiner till Malmö Burlöv GK. Det är också ostridigt att GVM hämtat en av maskinerna för reparation den 20 maj 2020 och att den kom att återlämnas först den 27 juli 2020.

Vad tingsrätten i första hand har att ta ställning till är om det är visat att det i avtalet mellan Malmö Burlöv GK och GVM funnits en vitesklausul med innebörden att det skulle utgå ett vite med 1 000 kr per timme. Om tingsrätten skulle komma fram till att vitesklausulen utgjort en del av avtalet mellan parterna har tingsrätten därefter att ta ställning till de olika invändningar som GVM därefter framfört för att något vite inte ska betalas eller i vart fall för att det belopp som GVM i så fall ska betala till Malmö Burlöv GK ska sättas ned.

Tingsrätten har alltså först att bedöma vad som avtalats mellan parterna.

Från Malmö Burlöv GK görs det gällande att den handling som är benämnd ”Upphandling av klippustrustning för golfbanan - Anbudsfrågan” och som är daterade den 1 december 2017 (i fortsättningen Anbudsfrågan) är en del av parternas avtal medan man från GVM hävdar att så inte är fallet.

Tolkning av avtalet

En grundläggande konstruktion vid tillkomsten av ett avtal är att det är ett anbud från den ena avtalsparten som möts av en accept från den andra avtalsparten. Om det finns ett rent anbud som möts av en ren accept så är det oftast lätt att veta när ett avtal träffats och vad det innehåller. I det aktuella fallet är omständigheterna annorlunda och parterna är inte ense om när ett avtal kom att träffas och vad som är avtalets innehåll. Det bör här påpekas att det inte finns något krav på att avtal ska vara skriftliga utan ett avtal kan lika gärna vara muntligt. I det här målet finns det inte en viss handling som upprättats mellan parterna (Avtalet) där det tydligt framgår exakt vad som avtalats mellan parterna. Istället för en uttalad avtalshandling får därför tolkning ske av andra handlingar och kontakter mellan parterna i eftersökande av avtalets innehåll.

I den handling som är benämnd ”Upphandling av klippustrustning för golfbanan - Anbudsfrågan” och som är daterad den 1 december 2017 (i fortsättningen Anbudsfrågan) tas under ett antal huvudrubriker som upphandlingsförfarande, anbudsunderlag, service och support upp förhållanden som verkar vara viktiga för Malmö Burlöv GK.

Den centrala punkten för det här målet återfinns under 4.2 Åtgärdstid och lyder

I de fall maskinen behöver repareras av Er ska detta göras hos Malmö Burlöv GK i möjligaste mån och inom max 24 timmar. Kan inte maskinen repareras inom denna tid ska MABGK gratis erbjudas ersättnings/lånemaskin inom samma tid och utan kostnad,

gäller också transporten för detta. Vite uttages om detta inte uppfylls med 1000:-/timme om leverantören överskrider detta.

Det kan konstateras att Anbudsförfrågan i övrigt innehåller en del andra punkter som avser förhållanden viktiga vid leverans av maskiner.

Jon Fundahn har när han hörts förklarat att han tidigt tog upp att han aldrig kommer att acceptera och skriva på något om vite på 1 000 kr/h utan några begränsningar. Han har vidare förklarat att det är otänkbart i branschen med den typ av klausuler. Det är i målet klarlagt att det förekommit ytterligare kontakter mellan Jon Fundahn och företrädare för Malmö Burlöv GK. I ett återopat mail från Lars Elmgren har denne beklagat kvalitén på Anbudsförfrågan och hänvisat till att Hans Backlund, som han säger var ansvarig, avgick veckan innan förfrågan skickades ut. Lars Elmgren har när han hörts sagt att vitet behövdes för att man måste hålla alla maskiner igång men har samtidigt sagt att GVM valdes för att det inte fanns något alternativ.

I en handling från GVM daterad den 8 december 2017 (Handlingen är benämnd Upphandling Malmö-Burlöv Golfklubb och är aktbilaga 3 i målet) och ställd till Malmö Burlöv GK räknas på första sidan upp ett antal maskiner. Det är dels av märket Jacobsen men även av andra märken. Det räknas även upp ett antal maskiner som Malmö Burlöv GK ska lämna i inbyte och ett totalt netto efter inbyte på 1.999.500 kr.

På den sida där Jon Fundahn skrivit under har det angetts att det är frågan om en offert som är giltig till 20180131. På den sista sidan i denna handling, under rubriken Support och service/reservdelar, anges bland annat följande ”Rapporterade fel avhjälpas inom 24 timmar. I upphandlingen anges att leverantören skall gratis ställa upp med ersättningsmaskin inom 24 timmar samt stå för transport. Detta krav uppfylls om serviceintervall enligt manual och daglig skötsel av maskinerna är uppfyllda.”

Tingsrätten noterar att det i detta dokument inte nämns något om en vitesklausul. Det finns inte heller något i denna handling som hänvisar till Anbudsförfrågans skrivning

om vite. Det ger stöd för att i vart fall GVM inte uppfattat att Anbudsförfrågan inklusive vitesklausulen skulle bli en del av parternas avtal.

I ett dokument benämnt ”Orderbekräftelse Malmö-Burlöv Golfklubb” och daterat 2017-12-28 (aktbilaga 4 i tingsrättens mål, i fortsättningen Orderbekräftelsen) har tillförts ytterligare maskiner och Orderbekräftelsen är undertecknad av ett antal personer för Malmö Burlöv Golfklubbs räkning. I denna handling finns endast ytligt beskrivet villkoren mellan parterna. Det finns i denna handling inte heller någon hänvisning till Anbudsförfrågan inklusive vitesklausulen.

Det har i målet även åberopats en handling som är benämnd ”Beslut – Leasing av gräsvårdsmaskiner till MaBGK AB” (aktbilaga 5 i detta mål). Där anges att styrelsen för MaBGK AB beslutar om acceptans av bilagda orderbekräftelse från GVM – Gräsvårdsmaskiner i Malmö AB. Av den totala kostnad om 3 144 200 kr som anges samt den summa om 701 000 kr som ska avräknas för inbyte framgår att det är Orderbekräftelsen som det syftas på. I handlingen från styrelsen anges inga andra handlingar kopplade till köpet av maskinerna eller den affären i övrigt. Det finns inte heller i denna handling någon hänvisning till Anbudsförfrågan inklusive vitesklausul.

Sammantagen slutsats

Det finns inget i målet som tyder på att GVM önskat ingå ett avtal där den mycket förmånliga vitesklausulen utgjorde en del av avtalsinnehållet. Det har framgått att GVM var den enda möjliga leverantören av de maskiner som slutligen kom att levereras och det finns då än mindre anledning att tro att GVM skulle acceptera vitesklausulen. Som punkten 4.2 i Anbudsförfrågan är utformad skulle den innebära ett vite på 1 000 kr/h för varje maskin som levererats till Malmö Burlöv GK om övriga förutsättningar uppfyllts. Inte i någon av de handlingar som upprättats avseende den aktuella affären, efter Anbudsförfrågan, har det funnits en direkt hänvisning till förfrågan eller till den aktuella vitesklausulen. Enligt tingsrätten ger detta stöd för att vitesklausulen inte är en del av avtalet mellan parterna.

Sammantaget är det i målet inte visat att avtalet mellan Malmö Burlöv GK och GVM omfattat den vitesklausul som ligger till grund för Malmö Burlöv GKs talan. Redan på den grunden finns det anledning att ogilla Malmö Burlöv GKs talan. Det innebär att tingsrätten inte behöver bedöma de invändningar som GVM därutöver har framfört. Käromålet ska därför ogillas.

Rättegångskostnader

Utgången i målet är sådan att det är Malmö Burlöv GK som ska utge ersättning för GVMs rättegångskostnader fullt ut. GVM ha begärt ersättning för sina rättegångskostnader med totalt 340 775 kr som huvudsakligen avser 134 timmars arbete. Malmö Burlöv GK har överlämnat till rätten att bedöma skäligheten av det yrkade beloppet. Enligt tingsrätten har det varit ett förhållandevis komplicerat mål som krävt ett omfattande arbetet från ombuden på respektive sida. Den angivna tidsåtgången framstår därför inte som orimlig. När det gäller att bedöma skäligheten av det belopp som GVM yrkat noterar tingsrätten också att de rättegångskostnader som Malmö Burlöv GK begärt ersättning för är betydligt högre och uppgår totalt till cirka 825 000 kr. Utifrån detta bedömer tingsrätten att den ersättning som GVM yrkat är skälig. Malmö Burlöv GK ska därför utge ersättning för GVM rättegångskostnader med yrkat belopp jämte ränta.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (TR 02)

Sista dagen för överklagande är den 17 november 2022. Överklagandet ges in till tingsrätten men prövas av Hovrätten över Skåne och Blekinge.

Ylva Teurneau

Jacob Heister

Andreas Korths-Aspegren